

Kansallisen Kokoomuksen OHJELMA

Vahvistettu puoluekokouksessa Turussa 22.4.1951

Kansallisen kokoomuksen yleiset periaatteet.

Vapaus ja itsenäisyys on jokaisen kansan kallein omaisuus. Kansan itsenäisen olemassaolon turvaaminen on kaiken valtiollisen ja yhteiskunnallisen toiminnan lopullinen päämäärä, jonka toteuttamista erikoiskysymyksiin kohdistuvat toimenpiteet palvelevat. Tällöin on riittävässä määrässä otettava huomioon kansan luonne ja siihen pohjautuvat erikoiset olosuhteet. Missä valtiollinen ja yhteiskunnallinen toiminta ei perustu niihin luonteenominaisuuksiin ja tehtäviin, jotka ovat kullekin kansalle annetut, siinä tämä toiminta jää juurettomaksi ja tuloksettomaksi. Ainoastaan lämmin rakkaus omaan kansallisuuteen sekä selvä tietoisuus kansakunnan kyvyistä ja tehtävistä tarjoaa toiminnalle kansakunnan hyväksi sen välttämättömät edellytykset. Kansan korkea tehtävä on yhteisvoimin väsymättä työskennellä sen osalle tulleen pyhän perinnön kartuttamiseksi sekä kehittää ja lujittaa niitä muotoja, jotka ovat välttämättömät, jotta tuo perintö voisi kasvaa ja ilmetä yhä runsaampana. Ainoastaan näin menetellen kansakunta on uskollinen itselleen, täyttää sille annetun tehtävän ja tuo oman lisänsä ihmiskunnan yhteiseen omaisuuteen. Suomen kansan on ennen muuta suojeltava itsenäisyyttään ja vapaata valtiojärjestystään. Sen vuoksi on työ, jota tehdään näiden perustavaa laatua olevien tekijäin lujittamiseksi ja yhä syvemmälle kansan tietouteen juurruttamiseksi, ensiarvoisen tärkeä.

Kansallinen kokoomus pitää valtiollisen ja yhteiskunnallisen toiminnan tärkeimpänä päämääränä itsenäisyyden ja vapaan valtiojärjestyksen turvaamisen. Kaiken toiminnan ylimpänä ohjeena on oleva isänmaallisen yhteistunnon ja suomalaisen kansallishengen kohottaminen sekä pyrkimys valtion ja yhteiskunnan lujittamiseen.

Kallis on se perintö, minkä kansamme nykyinen sukupolvi on edeltäjiltänsä saanut. Kansaamme on vuosisataisen kehityksen varrella juurtunut vapauden rakkaus ja siihen perustuva maanpuolustustahto. Sukupolveen toisensa jälkeen on istutettu kristillinen usko ja siveellinen elämäkäsitys. Menneet sukupolvet ovat siitä etsineet sydäntensä syvimmälle kaipuulle tyydytystä, ohjausta elämän tärkeimmissä kysymyksissä, johtoa ja voimaa siveelliseen vaellukseen. Luomalla länsimaiden yhteiseen kulttuuriperintöön pohjautuvan, mutta oman luonteensa mukaisen hengenviljelyksen kansamme on kehittynyt sivistyskansaksi, jonka jäseniä liittää toisiinsa yhteisten kulttuuriarvojen kunnioitus. Nykypolven tärkeä tehtävä on sisällisesti omistaa ja tulevien polvien hyväksi kartuttaa sitä hyvää, mikä täten on sen osalle tullut. Kristillisen uskon ja siveellisen maailmankatsomuksen turvissa on kansamme perhe-elämä kehittynyt yhteiskuntarakennuksen lujaksi perustaksi. Sen vuoksi on voimakkaasti torjuttava kaikkea, mikä vaikuttaa perhesiteitä höllentävästi. Nuorison varjelemiseksi tapainturmelukselta ja sen ohjaamiseksi kohti siveellisiä elämänarvoja on kaikella voimalla työskenneltävä.

Työskentelyssä karun maamme raivaamiseksi hedelmää kantavaksi ja sen kansan saattamiseksi osalliseksi korkeamman hengenviljelyksen antimista on maassamme kehittynyt elinvoimainen talonpoikaisviljelys, joka on kansallisten edistyspyrkimysten luotettava pohja. Ahkeruudella ja vaatimattomalla elämäntavalla maan väestö on köyhissä oloissamme tehnyt mahdolliseksi pääomain saannin kansan yleisiä tarpeita varten.

Kansallinen kokoomus tahtoo säilyttää sen, mitä kansamme on aikaisemmilta sukupolvilta arvokasta perinyt, niinkuin vapauden rakkauden ja siihen perustuvan maanpuolustustahdon, kansan uskonnon, kansallisen sivistyksen, tervehenkisen perhe-elämän, vapaan talousjärjestyksen, elinvoimaisen talonpoikaiskulttuurin ja säästäväisyyden.

Vanhastaan kansamme on oikeusjärjestyksessään nähnyt turvan köyhälle yhtä hyvin kuin rikkaallekin. Lainkuuliaisuus on suuresti lujittanut yhteiskuntaa. Valitettavasti ei oikeusjärjestystä enää pidetä yhtä suuressa kunniaassa. Lain arvovalta on vähentynyt. Harjoitetaanpa sellaistaakin kiihoitustyötä, joka tähtää voimassaolevan vapaan valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseen. Kaikkeen tähän sisältyy vaara, jolta ei saa ummistaa silmiään. Sen vastustamiseksi ovat kaikki kansamme hyvät voimat koottava.

Oikeusjärjestystä on voimakkaasti suojeltava. Vapaan valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseen tähtäävää yllytystä on kaikin keinoin vastustettava. On työskenneltävä vakavan siveellisen hengen, lain kunnioituksen ja kansalaissovun vahvistamiseksi.

Itsenäisyyden säilyttäminen ja turvaaminen asettaa kansallemme taloudellisesti suuria vaatimuksia. Työ kansan kaikinpuoliseksi kohottamiseksi vaatii niinikään lujaa taloudellista pohjaa. Kaikkia yrityksiä, jotka tarkoittavat kansan taloudellista vaurastumista, tehtiinpä niitä maatalouden, teollisuuden, kaupan ja liike-elämän tai muun elinkeinotoiminnan alalla, on sentähden voimakkaasti tuettava. Niinikään on tarmokkaasti työskenneltävä vähävaraisten kansankerrosten taloudellisen aseman parantamiseksi. Sosiaalinen rakennustyö voimistuttaa kansalaisten keskeistä yhteishenkeä ja synnyttää vähäväkisissä kansankerroksissa turvallisuuden tunnetta, joka on omiaan vaikuttamaan yhteiskuntaa lujittavasti. Samaten yhteiskunta sosiaalisilla toimenpiteillä täyttää siveellisen velvollisuutensa vähäosaisia jäseniään kohtaan. Ne uhraukset, jotka sosiaalisia tarkoituksia varten tehdään, tuottavat kansalle kokonaisuudessaan runsaan sadon.

Maan varallisuutta ja taloudellista itsenäisyyttä on kaikin keinoin edistettävä. Yritteliäisyyttä on kannustettava, kaikkea hyödyllistä työtä, niin henkistä kuin ruumiillista, on tuettava.

Tarmokkaasti on tehtävä sellaista sosiaalista uudistustyötä, joka kohottaa kansan hyvinvointia.

Näiden periaatteiden mukaisessa maan asiain johdossa ja työskentelyssä niiden toteuttamiseksi Kansallinen kokoomus näkee kansamme tulevaisuuden lujat takeet.

Kansallisen kokoomuksen ohjelma vuonna 1951.

Kansanvalta ja parlamentarismi.

Kansamme on ylimuistoisista ajoista ollut vapaa. Se ei voi luopua lainalaisesta vapaudestaan, josta se syyllä saattaa olla ylpeä. Kansanvaltaisen ja parlamentaarisen valtiojärjestyksensä turvin Suomen kansa on kehittänyt henkisen ja aineellisen kulttuurinsa, arvokkaimman omaisuutensa, joka on kaikkien kansankerrosten yhteinen. Valtiojärjestyksemme kulmakiviä ovat yleisillä, yhtäläisillä ja vapailla vaaleilla valittu eduskunta, kansan valitsema tasavallan presidentti, eduskunnan luottamusta nauttiva hallitus ja riippumaton oikeuslaitos. Se pohjautuu vanhaan pohjoismaiseen perintöön ja

sen juuret ovat ennen kaikkea maassamme aina vallinneessa talonpojan vapaudessa. Tahdomme edelleenkin pysyä tällä kansanvallan ja parlamentarismien kaikissa vaiheissa kestäväksi osoittautuneella pohjalla.

Kansanvaltaan ja parlamentarismiin perustuva valtiojärjestys on säilytettävä ja turvattava. Kaikkea toimintaa, joka tähtää tämän kumoamiseen, on voimakkaasti vastustettava.

Ulkopolitiikka.

Suomen ulkopoliittikan silmämääränä tulee olla itsenäisen olemassaolomme ja vapaan valtiojärjestyksemme turvaaminen. Tärkeimpänä tehtävänä tämän päämäärän saavuttamiseksi on kestävä luottamuksen luominen Suomen ja muiden maiden välille. Ensi sijassa on huomio tällöin kiinnitettävä läheisiin naapureihimme. On ilolla todettava, että vanhalle historialliselle ja aatteelliselle pohjalle perustuva yhteisymmärrys Ruotsin ja muiden pohjoismaiden kanssa on entisestäänkin lujittunut. Meidän onkin ensiarvoisten kansallisten etujemme vuoksi pidettävä huolta siitä, ettei tätä yhteisymmärrystä häiritseviä tekijöitä pääse esiintymään. Yhteinen pohjoismainen hengenperintö on kansamme kallisarvoisimpia ominaisuuksia ja sen suojeleminen parhaiten takaa kansamme säilymisen yksilön ja yhteiskunnan vapautta kunnioittavana kulttuurikansana.

Ulkopoliittisesti tärkeimmät ovat suhteemme Neuvostoliittoon. Kansamme eri piirit ovat vakuuttuneita siitä, että maamme ja Neuvostoliiton välinen, keskinäiselle toisten oikeuksien kunnioittamiselle perustuva luottamus on tulevaisuutemme ehtoja. Valitettavasti kansamme keskuudessa on piirejä, jotka tahtovat omien sisäpoliittisten valtapyrkimystensä ajamiseksi vahingoittaa näitä suhteita koettamalla jatkuvasti herättää Neuvostoliiton epäluuloja kansamme suuren enemmistön vilpittömiä tarkoituksia kohtaan. Tällaiset yritykset on päättävästi torjuttava. Suhteittemme rakentamiseen Neuvostoliittoon kuuluu myös keskinäisen kaupankäynnin vilkastuttaminen, missä jo onkin saavutettu tuloksia.

Suhteemme kaukaisempiin maihin elpyivät sodan jälkeen myös nopeasti, mikä ilmeni ennen kaikkea kauppavaihdon voimakkaana kasvuna. Se puolestaan yhdessä saamiemme luottojen kanssa suuresti edisti jälleenrakennustyötämme ja kansamme elintason nousua. Jatkuvasti on pidettävä huolta siitä, että hyvät suhteemme näihin maihin säilyvät ja vahvistuvat ja jyrkästi on estettävä pyrkimykset huonontaa niitä.

Maamme ulkopoliitikassa on seurattava yhdistyneiden kansakuntain periaatteita samoinkuin rauhansopimuksemme määräyksiä. Niiden mukaisesti meidän on oltava avoimessa kanssakäymisessä kaikkien maiden kanssa ja vältettävä kaikkea, mikä voitaisiin tulkita eristäytymiseksi. Elinetujemme mukaista on puolueettomuuden ylläpitäminen suurvaltojen tai valtaryhmien välisissä erimielisyyksissä.

Suomen ulkopoliittikan päämääränä on valtakunnan, itsenäisyyden turvaaminen.

Pohjoismaista yhteisymmärrystä on entisestäänkin vahvistettava, koska pohjoismainen vapaus ja hengenperintö ovat kansamme kalleimpia ominaisuuksia.

Ensiluokkaisia tärkeitä suhteitamme Neuvostoliittoon on vilpittömästi pyrittävä lujittamaan keskinäisen luottamuksen ja toistensa oikeuksien kunnioittamisen pohjalla. Päättävästi on torjuttava yritykset käyttää näitä suhteita ryhmä- ja puolue-etujen ajamiseen.

Yhdistyneiden kansakuntain periaatteiden mukaisesti maamme on oltava avoimessa kanssakäymisessä kaikkien maiden kanssa ehdotonta puolueettomuutta noudattaen.

Maanpuolustus.

Suomi tahtoo elää rauhassa kaikkien naapuriensa kanssa ja välttää kaikkia aseellisia selkkauksia, mutta pienenkin kansan oikeus ja velvollisuus on vaaran uhatessa puolustaa maatansa ja sen laillista yhteiskuntajärjestystä sekä mahdollisuuksiensa mukaan ylläpitää ja kehittää puolustuslaitosta. Asevelvollisuuden suorittaminen on jokaisen Suomen miehen kunniatehtävä. Olosuhteiden asettamissa puitteissa on puolustuslaitosta kaikin tavoin kehitettävä ja päättävästi estettävä kommunistien työskentely puolustushengen ja puolustuslaitoksen rappeuttamiseksi. Asevelvollisten ruumiillisen ja henkisen kunnan kasvattamiseen palvelusaikana on kiinnitettävä erityistä huomiota. Heidän terveydenhuoltoaan silmällä pitäen on kunnostettava kasarmeja ja saatettava sotilassairaalat ja -kodit ajanmukaiseen kuntoon. Vastuuntuntoisen ja tehtävästään elävästi tietoisien upseeri- ja aliupseerikunnan kiinnittämiseksi puolustuslaitokseen on näiden taloudellisen aseman turvaamiseen kohdistettava erityistä huomiota. Jälkikasvusta on huolehdittava ja erityisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä nuoremman upseeriston ja aliupseeriston palkkauksen parantamiseksi. Tällöin puolustuslaitoksen henkilökunta kykenee täyttämään sen vaativan tehtävän, joka sille on uskottu puolustuslaitoksessamme suoritettavan isänmaallisen ja siveellisen kasvatustyön edistäjänä. Maanpuolustukseen liittyvä väestönsuojelu, joka sodan jälkeen on kokonaan laiminlyöty, on saatettava tarkoitustaan vastaavaan kuntoon.

Puolustuslaitos on viipymättä kehitettävä sellaiseen kuntoon, että se kykenee täyttämään tehtävänsä itsenäisyysiemme suojana.

Asevelvollisten ruumiillisen ja henkisen kunnan kasvattamiseen sekä terveydenhuoltoon on kiinnitettävä erikoista huomiota.

Upseerien ja aliupseerien taloudellinen asema on turvattava.

Väestönsuojelu on saatettava tarkoitustaan vastaavaan kuntoon.

Yleinen talouspolitiikka.

Sodan kansantaloudellemme aiheuttamat välittömät velvoitteet on pääosaltaan saatu suoritetuksi, vaikka ne ovat eräissä vaiheissa näyttäneet ylivoimaisen raskailta. Yleinen elintaso on samalla kohonnut suunnilleen siihen, mitä se oli ennen sotaa. Talouselämämme reaalin pohja on osoittautunut terveeksi. Tämä verraten suotuisa kehitys johtuu olennaiselta osalta siitä, että ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina voitiin estää koko taloudellisen järjestelmämme muuttamista tarkoittavat Sosialisoimispyrkimykset ja säilytettiin taloudellisen toiminnan perinnäiset tarkoituksenmukaisiksi osoittautuneet muodot.

Talouttamme rasittavat toisaalta kuitenkin vakavat heikkoudet. Tuotantokoneistomme ei ole tarpeeksi laajentunut eikä monipuolistunut ja se on eräiltä osiltaan lisäksi varsin kulunutta ja jäänyt muutenkin kehityksestä jälkeen. Elinkeinoelämässä vallitsee yleinen rauhattomuus ja epävarmuus, inflaatio jatkuu, mahdollisiin kansainvälisiin kriiseihin ei ole varauduttu. Valtiovallan harjoittama talouspolitiikka on luonut keinotekoisien tuki- ja

avustusjärjestelmän, joka voi helposti romahtaa ja johtaa talouselämässä sekasortoon. Näiden heikkouksien poistaminen on lähiajan talouspolitiikan tärkein tehtävä. Tämän tehtävän onnistumiseksi on välttämätöntä, että eri kansalaispiirien keskuuteen saadaan leviämään nykyistä oikeampi käsitys talouselämän perustosiasioista ja riippuvaisuussuhteista.

Ensinnäkin on luovuttava harhauskosta valtion kaikkivoipaisuuteen taloudellisella alalla. Puuttuessaan talouselämän kulkuun valtio ei luo mitään uusia arvoja eikä lisää kansan varallisuutta. Valtion on ensin tuotannon tuloksista otettava kaikki, mitä se voi antaa ja lisäksi pidätettävä huomattava osa näiden toimenpiteiden vaatimiin hallinnollisiin kustannuksiin. Valtiovallan toimesta tapahtuva yksityiskohtiin menevä elinkeinoelämän suunnittelu ja johto ei vastaa tehokkuudessa ja asiantuntemuksessa omavastuisten yrittäjien panosta. Valtion holhous talouselämässä on siis supistettava vähimpään välttämättömään. Yhä laajenevan asioihin puuttumisen sijasta valtion olisi päinvastoin kiireellisesti ryhdyttävä helpottamaan niitä rasituksia, joita valtiovalta on elinkeinoelämälle asettanut. Valtio voi myönteisesti vaikuttaa taloustoimintaan lähinnä vain eräiden sen yleisiä edellytyksiä koskevien tehtävien suorittamisella. Yksityinen omistusoikeus ja vapaa kilpailu, oikeus valita vapaasti ammatti, ja työpaikka sekä mahdollisuus ansiotulojen ja omaisuuden vapaaseen käyttöön on edelleenkin säilytettävä korkean työtehon, ripeän aloitteellisuuden ja kaiken taloudellisen edistymisen perusedellytyksinä.

Kansan aineellinen hyvinvointi perustuu kokonaan sen aikaansaamaan tuotantoon. Tämä pohjautuu taas luonnonvaroihin ja ihmistyöhön, jotka tekniikan avulla saadaan vaikuttamaan tehokkaasti. Tuotantopääoma kaikilla aloilla, maataloudessa, teollisuudessa, kaupassa ja liikenteessä, moninkertaistaa luonnonvarojen ja työn yhteistulokset.

Talouspolitiikan ojennusnuorana on oleva tuotannon lisääminen ja monipuolistaminen kaikilla niillä aloilla, missä tähän on luontaisia edellytyksiä olemassa.. Tällöin on erityisesti kiinnitettävä huomiota teolliseen toimintaan. Pääoman puutteesta johtuen on meillä vielä runsaasti luonnonvaroja, kuten vesivoimaa, puuta ja mineraaleja saattamatta jalostuksen kohteiksi. Teollinen jalostusaste on useissa tapauksissa vielä tarpeettoman alhainen. Mutta myös muilla talouselämän aloilla on jäljellä käyttämättömiä mahdollisuuksia. Tärkeä maataloustuotantomme kaipaa monessa suhteessa tuotantomenetelmiensä uudistamista. Suuri osa maamme työvoimaa on niinkään puutteellisesti koulutettua ja nykyaikaisten tuotantovälineiden puutteessa muutenkin heikosti tuottavassa käytössä.

Valtiovalln harjoittaman talouspolitiikan on nykyistä paremmin ryhdyttävä edistämään tuotantopääoman luomiseen tähtäväää säästämistä, luotava muutenkin edellytyksiä tuotannolliselle toiminnalle ja käytettävissä olevin keinoin harkitusti rohkaistava alkavaa, tervettä yritteliäisyyttä ja poistettava sen tiellä olevia esteitä. Pienteollisuudella on tärkeä osuus elinkeinotoiminnassamme, joten sen edellytyksiä on parannettava.

Tällainen politiikka olisi jo sinänsä myös varautumista taloudellisella alalla mahdollisesti ilmaantuviin kansainvälisiin häiriöihin. Tätä olisi kuitenkin suoritettava myös kauppapoliittisin toimenpitein. Näitä linjoja noudattava määrätietoinen politiikka, jonka syyt ja tarkoitusperät on helposti ymmärrettävällä tavalla saatettu kansalaisten tietoon, olisi omiaan poistamaan talouselämässä nykyisin vallitsevaa epävarmuutta ja rauhattomuutta. Se tekisi myös mahdolliseksi tähän asti sovelletuista keinotekoisista järjestelyistä luopumisen ja inflaation pysähdyttämisen.

Talouspolitiikan päämääränä tulee olla väestön elintason nostaminen ja kulutusmahdollisuuksien parantaminen. Tähän päämäärään päästään vain sitä mukaa kuin työn tuottavuus tuotantopääoman kehittyessä ja laajentuessa lisääntyy. Kulutustason kohottamiseen pyrkivän talouspolitiikan keskeisenä tehtävänä on siten tuotantoa tukevan säästämistoiminnan vahvistaminen.

Rahaolojen vakavuus on välttämätön edellytys koko taloudellisen elämän suotuisalle kehitykselle. Jatkuva inflaatio on vaikeuttanut taloudellisten suunnitelmien tekoa ja muutenkin monin tavoin häirinnyt tuotantoelämäämme, järkyttänyt epäoikeudenmukaisella tavalla omistussuhteita ja saattanut palkannauttijat, eläkkeen saajat, vakuutusnottajat ja muut reaaliomaisuutta vailla olevat laajat väestöpiirit yleisen taloudellisen epävarmuuden tilaan. Kaikista näistä syistä johtuen on raha-olojen vakavuus ehdottomasti palautettava. ...

Taloudellisen toiminnan perinnäiset, tarkoituksenmukaisiksi osoittautuneet muodot on säilytettävä. Yksityinen omistusoikeus ja taloudellisen toiminnan vapaus on turvattava. Sosialisointipyrkimyksiä on päättävästi vastustettava.

Kansantalouden kaikki voimat on saatettava tehokkaaseen käyttöön. Tuotantovaroja on lisättävä ja monipuolistettava. Taloudellisen yritteliäisyyden ja elinkeinotoiminnan laajentamisen edellytyksiä on parannettava. Tuotantoa tukeva säästämistoiminta on saatava elpymään.

Rahaolojen vakavuus on palautettava, harjoittamalla määrätietoista ja lujaa rahanarvopoliittikkaa.

Valtiontalous ja verotus.

Valtiontalous on viime vuosina paisunut ennen tuntemattomaan laajuuteen. Suunnilleen kolmannes kansantulosta kulkee valtion tulo- ja menoarvion kautta. Tähän ovat alunperin olleet syynä sota ja sen aiheuttamat velvoitteet. Mutta vaikka nämä syyt nyt ovat jo suurelta osalta poistuneet, ei valtiontalous osoita sanottavia pienentymisen merkkejä. Ne varat, jotka aikaisemmin tarvittiin edellämaintittujen väistämättömien velvoitteiden täyttämiseen, on nyt ohjattu talousarvion kautta kulutusluonteisiin tarkoituksiin ja suurelta osalta tuottamattomiin sijoituksiin. Yli puolet budjetin menopuolen loppusummasta on nykyisin ns. tulonsiirtomenoja eli erilaisia kansalaisille jaettuja avustuksia ja tukipalkkioita. Valtiontalouden puitteissa on siten alettu yhä suuremmissa määrässä suorittaa eräänlaista kansantulon mielivaltaista uudelleenjakamista.

Valtiontalouden paisuminen mainittuun laajuuteen aiheuttaa monia vahingollisia seuraamuksia. Ne varat, jotka valtio ottaa kansantulosta ja käyttää hallintokoneiston ylläpitämiseen, tuottamattomiin sijoituksiin ja suorastaan kulutukseen, joutuvat pois tuotannollisesta toiminnasta. Tätä ei tietenkään voida kokonaan välttää, mutta nykyisen suuruiseksi laajentunut valtiontalous rajoittaa turmiollisen suuressa määrässä tuotantovarojen lisääntymistä kansantalouden piirissä. Siten se on taloudellisen edistyksen jarruna.

Valtiontalouden laajuudesta johtuen on verotus meillä raskaimpia koko maailmassa. Se on kohtuuttoman ankara myös pienituloisten ja perheellisten kohdalla eikä se ota asianmukaisesti huomioon esim. lasten kouluttamisesta ja opiskelusta johtuvia välttämättömiä kustannuksia. Toisaalta nimenomaan välittömän verotuksen jyrkästi

kohoava asteikko tekee verotuksen erityisen raskaaksi siellä, missä säästämistoimintaan ja pääomanmuodostukseen olisi muuten edellytyksiä. Ankaru progressiivisuus vie ahkeruuden ja tavanomaista suurempien ponnistusten tuloksesta pääosan veroihin. Tämä on omiaan tyrehtyttämään yrittämis- ja ansaintahalua koko kansantalouden vahingoksi. Lisäksi omaisuusvero muihin veroihin liittyneenä johtaa usein jopa tuotantovarojen kuluttamiseen, mikä uhkaa viedä talouskehityksen pysähtymiseen ja suorastaan taantumiseen.

Valtionvaroilla harjoitettu liiallinen avustus- ja tukipolitiikka sekoittaa käsityksiä taloustoiminnan lainalaisuuksista. Se levittää kansalaisten keskuuteen omaa vastuuta kaihtavaa mielialaa, joka näkee valtiossa pelastuksen kaikkien vaikeuksien voittamiseksi, vaikka ainoa tehokas keino on yritteliäisyyden avulla aikaansaatu tuotannon lisääminen. Täten se siis myös tällä tavoin jäytää omakohtaisen yrittämishalun perusteita.

Estäessään tuotannon kasvua ja luodessaan keinotekoisia ostovoimaa liaksi paisunut valtiontalous järkyttää kysynnän ja tarjonnan välisiä suhteita. Täten se sekä välittömästi että välillisesti on vaikuttanut myös inflaatiota edistävasti.

Valtiontaloutta on erittäin tuntuvasti supistettava. Lähinnä on pyrittävä rajoittamaan avustusmenoja ja avustuksen luonteisia palkkioita sekä tuottamattomia sijoituksia.

Kokonaisverorasitusta on vastaavasti lievennettävä ja verojärjestelmä muodostettava sellaiseksi, ettei se lamauta yrittämis- ja ansaintahalua eikä säästämistoimintaa.

Maatalouskysymykset.

Maataloudella on pääelinkeinonamme talouselämässämme keskeinen asema sen antaessa toimeentulon lähes puolelle koko väestöstä ja pyrkiessä turvaamaan kansallemme välttämättömien elintarvikkeiden saannin. Työvoimareservinä ja työtilaisuuksia tarjoamalla se antaa koko talouselämällemme vakavuutta. Menestyvä, itsenäisten maanviljelijäin harjoittama maatalous on talouselämämme vankka pohja. Vapaa, vastuunalainen ja voimakas talonpoikaisväestö on kansan luja selkäranka.

Maataloustuotteiden omavaraisen saannin merkitys havaitaan erityisesti silloin, kun kauppayhteydet muihin maihin syystä tai toisesta vaikeutuvat tai kokonaan katkeavat. Maataloudellisen tuotantopolitiikkamme päämääränä täytyy olla kansamme välttämättömän ravinnontarpeen tyydyttäminen kaikissa olosuhteissa oman maan tuotannolla. Itsenäisyyden ensimmäisinä vuosikymmeninä saavuttamamme omavaraisuusaste osoittaa, että meillä on tähän mahdollisuudet. Sodasta johtuen peltopinta-alan menetyksen korvaamisessa ja sodanaikaisten maatalouden rappioiden poistamisessa on jo päästy hyviin tuloksiin, mutta jatkuvasti tarvitaan tehokkaita toimenpiteitä, jotta voitaisiin uudelleen saavuttaa ja varmistaa sotia edeltänyt omavaraisuusaste.

Maataloustuotteiden hintojen ja tuotantokustannusten saattaminen oikeaan keskinäiseen suhteeseen on nopeimmin vaikuttava toimenpide. Tuotannon lisäämiseksi ja tuotantokustannusten alentamiseksi on tarmokkaasti edistettävä myös teknillisiä toimenpiteitä. Peltoviljelyksen voimaperäisyyttä on lisättävä. Peltopinta-alan kartuttamiseksi on uudisraivaustoimintaa edelleenkin harjoitettava, kehitettävä sekä kone- että käsinraivausmenetelmiä ja tuettava valtion toimesta riittävästi uudisraivausta m.m.

myöntämällä verovapaus määrävuosiksi uudismaille. Hyvät metsälöt on kuitenkin kansantaloudellisesti edullisinta säilyttää metsän kasvussa. Erityisesti kuivatustoimenpiteillä voidaan myös nopeasti saada uutta viljelysalaa. Peltujen salaojitus niinkään lisää viljelysalaa samalla kuin se on välttämätön edellytys peltoviljelyksen kannattavalle voimaperäistämiseksi, yhä tarpeellisemmalle maatalouden koneellistamiselle ja tuotantokustannusten alentamiselle, joten salaojituspalkkioihin ja -lainoihin on myönnettävä riittävästi varoja.

Maataloustuotantomme sodanaikainen väheneminen aiheutui suurelta osalta väkilannoitteiden käytön supistumisesta. Typpilannoitteiden valmistamista kotimaassa on edistettävä ja kiirehdittävä rakenteilla olevan typpitehtaan valmistamista. Parantamalla kotoisten lantavarain hoitoa voidaan saada talteen huomattavat määrät kasvinravintoaineita. Nurmiviljelyn tehostaminen on yhtenä tärkeänä edellytyksenä maatalouden voimaperäistämiseksi. Tehokkaisiin toimenpiteisiin on myös ryhdyttävä kasvinsuojelutoiminnan kehittämiseksi ja viljelysten suojelemiseksi rikkaruohotartunnalta.

Maatalousyritysten lukumäärän meillä lisääntyttä ja niitten peltopinta-alojen vastaavasti pienentyttä heikkenee maatalouden kannattavuus. Jotta pienviljelmät voisivat kehittyä itsenäisesti toimeentuleviksi, on välttämätöntä kiinnittää huomiota näille sopivien tuotannonalojen kehittämiseen. Tällaisia ovat m.m. siipikarjanhoito, vihannestenviljely ja puutarhanhoito, turkistalous, mehiläishoito, kuitukasvien, öljykasvien ja pikkusiementen samoin kuin juurikasvien, erityisesti sokerijuurikkaan viljely. Koti- ja pienteollisuus soveltuvat myös eräiltä osiltaan hyvin pienviljelmillä harjoitettavaksi. Maataloudenharjoittajien yhteistoimintaa eri aloilla on edelleen kehitettävä.

Maatalouden teknillisluontoisella tutkimustyöllä ja opetuksella on mitä suurin merkitys. Tutkimusten tulokset on saatettava tehokkaasti yleiseen tietoon, jotta niitä ryhdyttäisiin käytännössä mahdollisimman laajalti soveltamaan. Maatalouden teknillisluontoisen tutkimustyön rinnalla on aivan erityisesti kehitettävä taloudellista tutkimusta. Itsenäisen maanviljelijän ammattitaidon kehittäminen ja yhteiskunnallisen tiedon syventäminen on erityisen tärkeätä maatilatalouden asettaessa harjoittajalleen yhä kasvavia vaatimuksia. Nykyisten maatalousammattikoulujen yhteyteen tai jatkoksi olisi tämän vuoksi saatava tehokas isäntäkoulutus.

Luoton tarve maataloudessa on muodostunut sangen suureksi korjattaessa rakennusten rappioita ja pyrittäessä rationalisointiin ja voimaperäistämiseen. Kun maatalouteen sijoitettu pääoma voidaan kuolettaa melko hitaasti, on välttämätöntä, että maatalouden käytettävänä on pitkäaikaista, huokeakorkoista kiinnitysluottoa.

Maanjako-olojen kannalta on välttämätöntä, että sodanjälkeisinä vuosina pahoin ruuhkautuneet maanmittaustoimitukset nopeasti saatetaan käyntiin.

Määrättäessä veroja maataloudelle on siihen kiinnitettyjen verraten suurien pääomien alhainen tuotto otettava riittävästi huomioon. Samoin on pyrittävä keventämään vaikeiden uittoja kuljetusolosuhteiden rasittamien sekä vajaatuottoisten metsämaiden verotusta.

Maan syrjäseuduilla heikkenee maataloustuotannon kannattavuus luonnonolosuhteista ja suurista etäisyyksistä johtuen. Tästä aiheutuva kustannusten nousu on korvattava toimenpitein, jotka ovat omansa lisäämään maataloustuotantoa. Maan pohjoisosissa aiheuttavat hallat usein laajoilla alueilla katoja. Tällöin ne voivat tuhota myös paikallisen

siemenkannan niin, että seuraavana keväänä on pakko käyttää paikkakunnan olosuhteisiin soveltumattomia myöhäisiä lajikkeita, mistä voi olla seurauksena uusi kato. Jotta voitaisiin taata sopivien lajikkeitten saanti, olisi perustettava varmuusvarastoja, joihin siemenviljaa hyvinä vuosina ostettaisiin ja joista sitä myytäisiin kadon sattuessa.

Metsänparannustoiminta on muodostunut entistäkin tärkeämmäksi, kun sodanaikaisissa poikkeusoloissa suoritetut hakkuut saattoivat monia yksityismetsiä varsin heikkoon kuntoon. Kansallispääomamme säilyttämiseksi on sen vuoksi välttämätöntä tehostaa metsänparannustoimintaa vajaatuottoisten metsämaiden uudistamisella, kuivattamisella, kylvöillä ja istutuksilla. Metsänomistajien yhteistoimintaa on edistettävä sekä metsäkaupan että metsänhoidon alalla. Jotta maamme polttoainetalous saataisiin nykyistä omavaraisemmaksi, on välttämätöntä edistää polttoturpeen nostoa ja käyttöä.

Maatalouden työolojen parantamiseen on kiinnitettävä vakavaa huomiota. Koska meillä naiset suurimmaksi osaksi suorittavat raskaat karja- ja kotitaloustyöt ja koska työn rationalisointi juuri näillä aloilla on toistaiseksi vielä aivan alkuasteellaan on erityistä huomiota kiinnitettävä keinojen löytämiseen näitten töitten helpottamiseksi. Kysymykseen tulevat tällöin lähinnä vesijohtojen ja viemärien yleistäminen sekä lypsy- ja pesukoneiden nykyistä runsaampi käytäntöön saattaminen.

Sekä itsenäisenä elinkeinona että maatalouden rinnalla harjoitettavana on kalastuksella tärkeä osuus elintarvikkeiden hankkijana ja ansiotilaisuuksien lisääjänä. Tuotannon kohottamiseksi ja kalastajaväen toimeentulon turvaamiseksi on kehitettävä kalataloudellista tutkimustyötä, kalavesien hoitoa, kalakannan lisäämistä, kalastajien yhteistoimintaa ja tuotteiden markkinointia.

Maatalouspolitiikkaamme on määrätietoisesti johdettava siten, että maatalous pystyy turvaamaan kansallemme välttämättömien elintarvikkeiden omavaraisuuden ja tarjoamaan maatalousväestölle samanlaisen elintason kuin muutkin elinkeinot harjoittajilleen. Tämän tärkeimpänä edellytyksenä on, että maataloustuotteiden hinnat pidetään tuotantokustannuksia vastaavalla tasolla ilman tilapäisiä tukitoimenpiteitä. Elintarvikkeiden hintojen alentuessa kansainvälisillä markkinoilla alle oman maan tuotantokustannusten on riittävä tuotantosuoja välttämätön.

Peltojen salaojitusta on valtion toimesta edistettävä myöntämällä tarkoitukseen riittävästi varoja. Niinikään on tuettava uudisraivausta mm. myöntämällä verovapaus määrävuosiksi uudismaille. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kuivatustoimenpiteillä saatavaan uuteen viljelysmaahan.

Tuotannon kohottamiseksi ja tuotantokustannusten alentamiseksi on peltojen kasvuvoimaa pyrittävä lisäämään ja edistämään maatalouden koneellistamista. Kotoisten lantavarain hoitoa on neuvontatoimenpitein parannettava. Väkilannoitteiden riittävä ja jatkuva saanti on turvattava.

Pienviljelmille sopivien tuotannonalojen kehittämiseen ja monipuolistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Maa- ja metsätaloudellista tutkimustyötä on jatkuvasti niin kehitettävä, että se tehokkaasti palvelee käytännöllisen elämän tarpeita. On ryhdyttävä toimenpiteisiin maanviljelijäin maa-

ja metsätaloudellista ammattitaitoa lisäävän ja yhteiskunnallista tietoa syventävän isäntäkoulutuksen aikaansaamiseksi.

Maatalouden luotto-oloja on tarkoituksenmukaisesti kehitettävä. Maatalouden rakennuskysymys vaatii erityisiä toimenpiteitä.

Maan syrjäseuduilla on luonnonolosuhteista ja suurista etäisyyksistä aiheutuva tuotantokustannusten nousu korvattava soveliaain toimenpitein. Pohjois-Suomen siemenviljatarpeen tyydyttämiseksi sopivilla lajikkeilla kadon varalta on ryhdyttävä toimenpiteisiin.

Yhteistoimintaa yksityismetsätalouden alalla on edistettävä samoin kuin tuettava metsänparannustoimintaa. Valtion metsämaiden tehokkaampaan käyttöön on kiinnitettävä erityistä huomiota. Polttoturpeen käyttöä poltto-ainetaloudessa on edistettävä.

Maataloustyöntekijäin aseman parantamiseksi on maatalouden työoloja pyrittävä kehittämään. Maatalouden rationalisointi on kohdistettava erityisesti koti- ja karjataloustöihin.

Kalatalouden kohottamiseksi ja kalastaja-väestön toimeentulon turvaamiseksi on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Asutuskysymykset.

Maanhankintalain puitteissa suoritettava asutustoiminta paisui alunperin huomattavasti laajemmaksi kuin välttämätön, sodasta johtuva asutustarve olisi edellyttänyt. Tästä on ollut seurauksena, että asutustoiminta on muodostunut valtiontaloudelle erittäin raskaaksi ja että lain säätämisen päätarkoitusta maataloussiirtoväelle tulevien tilojen hankkimista ja kuntoonpanoa ei ole voitu toteuttaa suunnitellussa ajassa. Nykyvaiheessa onkin huolehdittava erityisesti siitä, että siirtoväen asuttamiseen liittyvät, vielä suorittamatta olevat tehtävät nopeasti saatetaan päätökseen. Samalla on riittävästi tuettava niitä pyrkimyksiä, jotka tähtäävät oman kodin aikaansaamiseen maanhankintalain mukaisen asutustoiminnan avulla.

Maataomistava väestö on maanhankintalain toimeenpanon johdosta joutunut erittäin raskaan erikoisverotuksen kohteeksi, kun asutukseen luovutetusta omaisuudesta maksettava korvaus määräytyy vuoden 1944 hintatason mukaan ja se suoritetaan pitkäaikaisilla, halpakorkoisilla ja inflaatio suojaa vailla olevilla valtion velkasitoumuksilla. Tämä epäkohta on viipymättä korjattava ottamalla huomioon, että maanhankintalain toteuttaminen on koko kansan yhteiseksi asiaksi katsottava toimenpide, jonka aiheuttamia taloudellisia rasituksia ei ole jätettävä suurelta osalta vain yhden väestöryhmän maksettaviksi, vaan joista valtion on vastattava.

Maanhankintalain toimeenpanon ehdittyä loppuvaiheeseen on huolehdittava siitä, että asutusmaata ei pakkolunasteta enempää kuin kullakin paikkakunnalla vielä vallitseva maanhankintalain mukainen asutustarve todella edellyttää ja että lain toteuttamista hoitavaa toimeenpano-organisaatiota kiireellisesti puretaan. Samalla on tutkittava mahdollisuuksia asutusrahastoon nykyistä poikkeuksellista asutustoimintaa varten siirrettyjen varojen palauttamiseksi takaisin budjettivaroihin.

Maanhankintalain toimeenpanon vähitellen päättyessä nousee esiin kysymys siirtymisestä säännöllisten olojen asutustoimintaan. Tällöin on otettava huomioon ne suuret muutokset, jotka maatalouden rakenteessa ja talous- ja yhteiskuntaoloissa yleensäkin ovat viime vuosina tapahtuneet ja ohjattava asutuspoliittiset toimenpiteet tätä kehitystä vastaaviksi. Erityisesti on pidettävä huolta siitä, että maatalouden rakenne edelleenkin perustuu itsenäisten viljelijäin maanomistukseen, että omistusoikeus maahan saa käytännössä saman oikeusturvan kuin perustuslain mukaan on muullakin yksityisomistuksella ja että maatalousyksikköjen enempi pirstoutuminen ehkäistään. Asutustoiminta on näinmuodoin rakennettava vapaaehtoisten järjestelyjen varaan ja siinä on kiinnitettävä riittävää huomiota kansan- ja yksityistaloudellisiin näkökohtiin. Asutustoiminnan laajuutta suunniteltaessa on myös valtion taloudelliset edellytykset tarkoin otettava varteen.

Maatalouselinkeinoon ei ole pyrittävä sitomaan eikä sen palveluksessa säilyttämään väestöä enempää kuin maatalouden ja muun. talouselämän jatkuvan kehityksen ja elintarvikeomavaraisuuden kannalta on tarkoituksenmukaista. Vain varaamalla jokaista maataloudesta elävää henkilöä kohti nykyistä enemmän peltoa voidaan päästä tehokkaaseen työn käyttöön, maatalouden rationalisointiin ja voimaperäistämiseen sekä siten kohottaa maatalouden kannattavuutta. Sellaista asutustoimintaa, joka pyrkii kiinnittämään maatalouteen uusia yrittäjiä jakamalla jo olemassa olevia viljelyskokonaisuuksia, ei maassamme enää ole mahdollista harjoittaa.

Asutustoiminta on suunnattava siten, että peltopinta-alaamme uudisraivauksella samalla lisätään. Erityisesti Pohjois-Suomessa, jossa väestön lisäys on suhteellisesti suurin, on vielä valtion mailla laajoja viljelyskelpoisia alueita, joiden asuttamisella voidaan samalla helpottaa tämän jatkuvasti teollistuvan seudun elintarvikkeiden, nimenomaan kalataloustuotteiden saantia. Täten voidaan tehostaa valtion metsämaiden hyväksikäyttöä. Kun kysymyksessä olevat alueet ovat sen laatuista, että niillä perustamistyöt, lähinnä kuivatus, on koko seudulla suoritettava yhtenäisen suunnitelman mukaan, on valtion riittävästi tuettava tällaisia töitä. Näille alueille asutettaville on taattava riittävät avustukset taloutensa kuntoon saattamiseksi. Jotta maansaajille voitaisiin antaa oleviin oloihin pohjautuvia neuvoja ja ohjeita, on uudisraivausmenetelmiä ja uudismaan viljely- ja lannoituskysymyksiä tutkivaa koetoimintaa tehostettava. Valtion metsämaiden asuttamiseksi on laadittava yleinen asutussuunnitelma.

Viljelmän suuruus ratkaisee yleensä sen elinkelpoisuuden. Viljelystilaa pienemmät tilat eivät turvaa asukkaan toimeentuloa muutoin kuin sellaisissa tapauksissa, jolloin niillä sijaintinsa ja viljelijänsä ammattitaidon perusteella voidaan harjoittaa kannattavaa erikoisviljelyä tai milloin, on pysyvästi tarjolla sivuansiotilaisuuksia. Valtion suorittamassa tai sen ohjaamassa asutustoiminnassa onkin huomio ensi sijassa kohdistettava riittävän suurien elinkelpoisten viljelystilojen muodostamiseen raivattavaksi soveltuville alueille. - Keinottelu asutustoiminnalla on estettävä.

Virheellisen maapolitiikan vaikutuksesta on maassamme suhteettoman runsaasti liian pieniä ja sen vuoksi elinkelvottomia tiloja. Niiden elinkelpoisuuden vahvistaminen lisäaluetta antamalla ei yleensä enää ole mahdollista. Tämän vuoksi on kiireellisesti saatava aikaan osittamista rajoittava lainsäädäntö, jonka avulla ehkäistään uusien elinkelvottomien tilojen syntyminen. Sisärosuuksien lunastamista perinnönjaoissa on edistettävä varaamalla sitä varten myönnettäviin lainoihin riittävästi valtion varoja. Tilusten sijaintia ja muotoa on parannettava maanjako-uudistusten avulla. On myös tutkittava mahdollisuuksia liian pienten tilojen yhdistämiseen. Yritteliäille ja suuriperheisille

pientilojen omistajille on pyrittävä hankkimaan tilaisuus siirtyä edullisesti uudisasukkaiksi valtion mailla ryhmäasutuksen muodossa perustettaville riittävän suurille tiloille.

Asutustoiminta on valtiolle kuuluva tehtävä, jonka aiheuttamat kustannukset eivät saa muodostua maataomistavalle väestölle erikoisveroksi.

Suunniteltaessa asutustoimintaa on otettava huomioon valtiontalouden kestävyys ja väestön sijoittumismahdollisuudet muiden elinkeinojen kuin maatalouden palvelukseen.

Asutustoiminnan harjoittamisesta elinkelpoisia talousyksikköjä pirstomalla on luovuttava. Maaomaisuudelle on turvattava sama loukkaamattomuus kuin perustuslain mukaan on muullakin yksityisomistuksella.

Asutukseen on lähinnä käytettävä viljelyskelpoisia, raivattavaksi soveltuvia alueita, joita varsinkin Pohjois-Suomessa on runsaasti. Ensi kädessä on asutukseen käytettävä valtion maata.

Asutustoiminnassa on huomio kohdistettava riittävän suurien elinkelpoisten viljelystilojen muodostamiseen. Pienempiä viljelmiä on muodostettava vain silloin, kun niiden omistajilla on mahdollisuus erikoisviljelykseen ja jatkuvien ansiotöiden saantiin. Valtion on riittävän suurin palkkioin ja edullisin lainoin tuettava asutustilojen perustamista sekä tarvittaessa avustettava suurien, yhtenäisten perustamistöiden suorittamista. Keinottelu asutusmaalla on estettävä.

Asutustilojen ja -tonttien muodostamista omakodin perustamistarkoituksessa on yhteiskunnan edistettävä.

Maataloussiirtoväen asuttaminen on maanhankintalain puitteissa nopeasti vietävä loppuun.

Maan luovuttajille on suoritettava luovutetusta omaisuudesta täysi korvaus.

Tilojen jakaminen liian pieniin osiin on lailla estettävä. Sisarosuuksien lunastamista perinnönjaoissa on edullisin lainoin edistettävä.

Asutustoiminnassa on pakkolunastuksen asemesta pyrittävä käyttämään hyväksi omatoimisuutta ja yksityistä aloitetta sekä yleensä vapaaehtoista toimintaa.

Siirtoväen kysymykset.

Siirtoväki on kaikkein raskaimmin saanut kärsiä sodan aiheuttamat raskaudet. Kaksi kertaa se on joutunut jättämään kotinsa ja menettänyt omaisuutensa. Oikeudenmukaisuus vaatii, että sodan aiheuttamat tappiot tasataan kaikkien kansalaisten kesken. Siirtoväen saamat korvaukset ovat kuitenkin huomattavalta osalta jääneet liian pieniksi ja täyden korvauksen raja liian alhaiseksi. Maataloussiirtoväen asuttamisen loppuunsaattaminen on edistynyt odotettua hitaammin. Erityisen vaikeaksi on käynyt entisen kalastaja- ja rannikkoväestön asema, jolle ei ole voitu turvata maanhankintalain edellyttämiä elinkeinon harjoittamismahdollisuuksia. Samoin ovat asutuskeskusten asukkaat joutuneet kokemaan vaikeuksia pyrkiessään uusissa oloissa turvaamaan itselleen edellytykset asuntojen saantiin ja aikaisemman toimeentulonsa hankkimiseen.

Siirtoväkikysymyksen mahdollisimman nopea ja tarkoituksenmukainen järjestäminen on välttämätön ei vain oikeudenmukaisuussyistä vaan myös kansantalouden ja tuotantoelämän sekä sosiaalisen hengen vahvistamisen kannalta. Koska siirtoväenkin olojen kehityksen tärkein edellytys valtiovallan tuen ohella on omatoiminen yritteliäisyys, on sitä niin taloudellisella kuin sivistyksellisellä alalla tuettava. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on:

Siirtoväen saamat korvaukset on tasoitettava niin, että ne luovat pohjan omatoimiselle yritteliäisyydelle ja vastaavat mikäli mahdollista menetetyn omaisuuden täyttä arvoa.

Maataloussiirtoväen asuttaminen on nopeasti suoritettava loppuun maanhankintalain edellyttämässä laajuudessa ja pidettävä huoli siitä", että kaikki muodostetut tilat tulevat raivatuiksi ja rakennetuiksi.

Kalastajaväestöä on turvattava mahdollisuudet harjoittaa aikaisempaa ammattiaan vastaavaa elinkeinoa.

Jälleenrakennustoimintaa on joudutettava, ja uusien kotien luomiseksi siirtoväelle on varattava riittävästi rakennusaineita.

Asutuskeskusten siirtoväen asunnonsaantimahdollisuuksia on helpotettava.

Kaikinpuolista omatoimista yritteliäisyyttä on tuettava.

Sosiaalipolitiikka.

Terveen sosiaalipolitiikan päämääränä on yhteiskunnan ja sen jäsenten elinvoiman säilyttäminen ja lisääminen sekä yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteuttaminen ja turvallisuuden luominen. Sosiaalisen toiminnan liikkeellepanevinä voimina ovat velvoittava inhimillisyys sekä kansamme ankarissa, kohtaloissa syntynyt suomalainen yhteisvastuuntunto.

Sosiaalipolitiikan johtavina periaatteina tulee olla ennakolta ehkäisevä ja aktiivinen huoltotoiminta sekä pyrkimys omatoimisuuteen.

Sosiaalipolitiikan ala on viime vuosina suuresti laajentunut. Ensi sijassa pyritään yhteiskunnan vähäväkisen osan elinehtojen parantamiseen, jotta kaikilla kansalaisilla olisi tilaisuus ihmisarvoiseen ja kansakuntaa hyödyttävään elämään. Tässä mielessä on sodasta kärsimään joutuneiden taakkaa kevennettävä, vanhusten ja sairaiden asemaa turvattava, lasten mahdollisuuksia terveeseen ja sopusointuiseen kehitykseen edistettävä sekä kaikkien- kansalaisten, nimenomaan eri syistä varjon puolelle joutuneiden, luottamusta tulevaisuuteen lujitettava ja heidän elämänsäkoaan tuettava.

Oikea sosiaalipolitiikka luo uusia arvoja, jotka edistävät kansan henkistä ja taloudellista nousua. Sosiaalisessa uudistustyössä on noudatettava tasapuolista harkintaa ja suunnitelmallisuutta, joka kaikissa oloissa on menestyksellisen toiminnan olennainen edellytys ja maamme nykyisissä taloudellisissa vaikeuksissa ehdoton välttämättömyys. Uudistuksia toteutettaessa ori erityisesti huolehdittava siitä, etteivät ne vähennä kansalaisten omaa vastuuta ja velvollisuudentuntoa huolehtia omasta ja perheensä sekä vanhempiensa toimeentulosta. Harkitse mattomasti toteutetut uudistukset, joihin

mahdollisesti vaikuttavat muutkin kuin puhtaasti sosiaalipoliittiset pyrkimykset, lisäävät tarpeettomasti kansalaisten verorasitusta, heikentävät yritteliäisyyttä ja omatoimisuutta sekä aiheuttavat tyytymättömyyttä yhteiskunnassa.

Valtion ja kuntien harjoittaman sosiaalisen toiminnan rinnalla on käytettävä hyväksi kirkon, vapaiden kansalaisjärjestöjen sekä yksityisten kansalaisten sosiaalista harrastusta,

Sosiaalipoliittisin toimenpitein on yhteiskunnassa toteutettava sosiaalinen oikeudenmukaisuus sekä lujitettava ja lisättävä yhteiskunnan ja sen jäsenten elinvoimaa ja luottamusta tulevaisuuteen.

Sosiaaliset uudistukset on suunniteltava niin, että ne kehittävät yhteiskunnan jäsenten omaa vastuuntuntoa sekä herättävät ja tukevat kansalaisten yritteliäisyyttä ja omatoimisuutta.

Sosiaalisia uudistuksia toteutettaessa on otettava huomioon maan taloudellinen kantokyky ja toisaalta uudistusten myönteinen vaikutus yhteiskunnan elämään.

Kansalaisten harrastusta vapaaehtoiseen sosiaaliseen työhön on kannustettava.

Asuntopoliitiikka.

Asuntokysymys on tämän hetken polttavin sosiaalipoliittinen ongelma. Väestökeskusten kireä asuntopula vaikeuttaa perheiden perustamista ja aiheuttaa niiden hajoamista, synnyttää suuria terveydellisiä ja kasvatuksellisia vaaroja sekä ylläpitää yhteiskunnassa rauhattomuutta ja tyytymättömyyttä. Maaseudulla monin paikoin asumistason alhaisuus tuottaa vakavia haittoja. Voimat on sentähden ponnistettava asuntotuotannon kohottamiseen päämääränä kunnollinen koti jokaiselle kansalaiselle.

Maamme asuntokannasta on yhdeksän kymmenettäosaa saatu aikaan yksityisen yritteliäisyyden ja omatoimisuuden avulla. Kokemus on osoittanut, ettei muuta tietä kestävään ratkaisuun nytkään ole. Sentähden on kaikin mahdollisin tavoin luotava edellytykset terveelle yritteliäisyydelle rakennustoiminnan alalla. Väestökeskusten asuntopulman ratkaisemiseksi on nykyinen keinotekoinen ja epäoikeudenmukainen vuokrataso oikaistava, jotta toisaalta vanhojen kiinteistöjen kunnan säilyttäminen käy mahdolliseksi ja toisaalta tasoittuu se suuri ero, mikä eri perheiden asumiskustannuksissa nykyisin esiintyy. Huoneenvuokra-säännöstely on asteittain purettava sitä myöten kuin lisääntyvä asuntotuotanto sallii.

Vaikean ylimenokauden toimenpiteenä on asuntorakennustoimintaa elvytettävä verohelpotusten avulla. Kun nykyisissä oloissa julkisia varoja joudutaan käyttämään asuntotuotannon edistämiseen on tarkoin valvottava, että se suoritetaan tasapuolisesti ja estäen väärinkäytökset.

Oma koti on yhteiskunnallisesti ihanteellinen asuntokysymyksen ratkaisu. Ensi tilassa on riittävien tutkimusten avulla saatava selvitetyn omakotitalojen taloudellinen kannattavuus. - Maaseudun asunto-olojen käytännöllisyyttä ja viihtyisyyttä on määrätietoisesti edistettävä vastapainoksi maaltapaolle. .

Maamme pohjoisesta ilmastosta johtuu, että rakennus- ja asumiskustannukset nousevat huomattavan suuriksi. Rakennusteknillistä ja -taloudellista tutkimustyötä ei maassamme ole riittävästi suoritettu. Tätä tutkimustyötä, jonka tulokset saattavat suuresti vähentää maassamme vuosittain suoritettavien rakennustöiden kustannuksia, on voimakkaasti kehitettävä.

Asuntotuotantoa on tämän hetken kipeimpänä sosiaalisena kysymyksenä kaikin keinoin edistettävä.

Asuntovajauksen poistamiseksi on yksityistä yritteliäisyyttä niin hyvin omakotitalojen, osakehuoneistojen kuin vuokratilojenkin aikaansaamiseksi tehokkaasti elvytettävä.

Vuokrapolitiikka on hoidettava niin, ettei se vaikuta ehkäisevästi rakennustoimintaan eikä aiheuta lisää menetyksiä vanhojen talojen rappeutumisena.

Maaseudun asunto-oloja on määrätietoisesti parannettava.

Kansantaloudellisesti hyödyllistä rakennusteknillistä ja -taloudellista tutkimustyötä on voimakkaasti tuettava.

Kodit, lapset, nuoriso.

Koti on yhteiskunnan perusta. Sentähden on tuettava kotien ja perheiden asemaa. Edellä kosketellun asuntokysymyksen ohella ovat jo nykyisin käytännössä olevat kodinperustamislainat, äitiysavustukset, perhe- ja lapsilisät sekä monilapsisuutta suosiva verotus- ja asuntopolitiikka sellaisia sosiaalisia toimenpiteitä, joita on taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa kehitettävä. Avustuksia myönnettäessä on yhä enemmän annettava ohjausta varojen taloudellisessa käytössä ja kotikulttuurin kehittämisessä.

Taloudellisen tuen rinnalla yhteiskunnan on kaikin mahdollisin keinoin lujitettava avioliiton eettillistä ja sosiaalipsykologista pohjaa, tehtävä siinä tarkoituksessa määrätietoista valistustyötä ja järjestettävä ja tuettava avioliittoneuvontaa. Kouluja terveydenhoitoviranomaisia on perehdytettävä sopivan koulutuksen avulla sosiaalisiin kysymyksiin. Kotikasvatukseen ja kodinhoidon edistämiseen tähtäävää nuorten naisten opetusta ja neuvontaa on tehostettava. Yhteiskunnan tulee antaa kannatuksensa kotikasvatusta tukeville yksityisille laitoksille ja järjestöille.

Jokaisella lapsella on oikeus kotiin. Sentähden on lasten huollossa perhe asetettava etusijalle laitoshoitoon verrattuna.

Nuorisonhuollon tehostamisessa on pääpaino ennakolta ehkäisevässä, myönteisessä toiminnassa, jota vapaat järjestöt ja opetusviranomaiset suorittavat ohjaten askartelu-, kerho-, opinto- ja urheilutoimintaa. Erityisesti maatalouskerhotoiminnan merkitystä on tähdennettävä. Nuorison ammattiopetus, ammatinvalinnan ohjaus ja työhönsijoitus ovat sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta ratkaisevan tärkeitä toimenpiteitä ja vaativat sen vuoksi yhä enemmän huomiota. Ammattisivistysmahdollisuuksia on lisättävä sen epäsuhteen poistamiseksi, mikä nyt vallitsee ammattiopetuksen ja teoreettisen koulutuksen välillä.

Kotien asemaa on yhteiskunnan taloudellisesti edistettävä.

Avoliittojen lujutta on kaikin mahdollisin toimenpitein tuettava.

Lasten oikeus kotikasvatukseen saamiseen on turvattava.

Nuorisoa on myönteisessä hengessä ohjattava terveeseen elämäntapaan ja löytämään oikea paikkansa yhteiskunnassa.

Vanhusten asema.

Väestörakenteemme on suuresti muuttumassa keskimääräisen eliniän pidentyessä. Kun inflaatio on kuluttanut ne säästöt ja vakuutusturvan, joita vanhuksemme ovat parhaana työ kautenaan" Hankkineet, kun huoneenvuokrasäännöstely on kipeästi kohdistunut heidän asuntoihinsa ja kiinteistöihinsä ja kun eläkkeet yleensä ovat suhteettoman alhaiset, on kansakunnan tinkimättä tunnustettava velkansa ja löydettävä oikeudenmukaiset keinot vanhusten aseman turvaamiseksi. Ensisijaisesti tämä kuuluu heidän lapsilleen. Perheen yhteenkuuluvaisuuden tunnetta on syytä erityisesti nykyisenä ajankohtana korostaa, kun monet seikat vaikuttavat sen höltymiseen ja vähentävät vanhempien rikkaan kokemukset ja henkisen perinnön siirtymistä seuraaville polville.

Eläkkeisiin kohdistuvassa Verotuksessa on kiireellisesti saatava aikaan verohelpotuksia. Erikoistoimenpiteisiin on, ryhdyttävä ylimenokautena niiden suhteen, jotka ikänsä perusteella eivät ole oikeutetut edes kansaneläkelaitoksen vanhuuseläkkeeseen.

Osa vanhuksista on siinä asemassa, että he tarvitsevat erikoishuoltoa. Kunnalliskodeista onkin kehitettävä yhtäältä yksinomaan vanhoille tarkoitettuja, viihtyisiä koteja. Sekä yhteiskunnan että vanhusten etujen mukaista on tukea riittävästi yksityisiä vanhainkoteja. Kroonisista sairaita varten, jotka eivät tarvitse erikoishoitoa, on saatava aikaan sairaskoteja, mahdollisesti usean kunnan yhteistoimin. Kunnalliskodeissa nykyisin oleva asosiaalinen aines on sijoitettava omiin asyyleihinsa.

Vanhusten vaikeutunut asema vaatii tehokkaita toimenpiteitä.

Vanhusten huoltoa varten on sosiaalivakuutuksen kehittämisen ja asuntotuotannon edistämisen rinnalla tuettava vanhainkotien perustamista ja ylläpitämistä.

Vähävaraisten eläkkeille on annettava verovapaus.

Sodan uhrin.

Käytyjen sotien aiheuttamat sosiaaliset kysymykset on hoidettu erikoislainsäädännön avulla. Tätä periaatetta on edelleen noudatettava. Erityisesti on valvottava, että huoltoeläkkeet ja elinkorot turvaavat niiden saajille rahanarvon alentuessakin riittävän toimeentulon yhdessä työhuollon antamien etujen kanssa. Työhuoltolakien toimeenpanosta on edelleen tehokkaasti huolehdittava. Sotainvaliidien ammattikoulutus on loppuun saatettava ja työhönsijoitukseen on kiinnitettävä täysi huomio. Sotatorpojen ja -leskien lakisääteisen huollon tunnetuksi tekemisestä ja hoitamisesta on viranomaisen huolehdittava. Sotatorpojen koulutusmahdollisuuksia on varattava riittävästi. Sotainvaliidien, erityisesti aivoinvalidien ja sotatuberkuloottisten jälkihoidolle on omistettava tarpeellista huomiota.

Sodasta välittömästi kärsimään joutuneille on taattava kaikissa oloissa, rahanarvon alentuessakin, riittävä toimeentulo lakisääteisen työhuollon ja avustusten turvin.

Sotaorpojen parhaillaan jatkuvasta ammattikoulutuksesta on erityisesti pidettävä huolta.

Sotainvaliidien työhönsijoitukseen on kiinnitettävä riittävä huomiota.

Sotainvaliidien jälkihoitoa on edelleen kehitettävä huomioonottaen erityisesti aivoinvalidit ja sotatuberkuloottiset.

Sosiaalivakuutus.

Sosiaalipoliittisessa toiminnassa on sosiaalivakuutuksella tärkeä merkitys, koska kansalaiset itse sen puitteissa ottavat osaa myöhemmin ehkä tarvitsemansa tuen hankkimiseen. Se on siten omiaan kehittämään vastuuntuntoa ja vähentämään suoranaista yhteiskunnan avustustoimintaa. Siksi onkin yhteiskunnan edistettävä kansalaisten pyrkimyksiä hankkia turvaa työkyvyttömyyden, sairauden tai muiden onnettomuuksien varalta vakuutuksia ottamalla ja liittymällä jäseniksi sairaskassoihin ja avustusyhdistyksiin.

Pakollisen sosiaalivakuutuksen muotoja on edelleen kehitettävä. Kansaneläkelaitoksen kehittämiseen on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota ja valvottava, etteivät hallintokustannukset eivätkä varojen sijoitukset vähennä vakuutusturvaa.

Sosiaalivakuutusta on pyrittävä taloudellisten mahdollisuuksiemme puitteissa kehittämään. Äitiysvakuutuksen ja yleisen sairausvakuutuksen toteuttamiselle on vähitellen luotava edellytykset.

Sosiaalivakuutuksen eri muotoja on maan taloudellisen kantokyvyn rajoissa tarkoituksenmukaisesti kehitettävä.

Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen suomaa turvaa on pyrittävä lisäämään.

Äitiysvakuutuksen ja yleisen sairausvakuutuksen toteuttamiselle on luotava edellytykset.

Sosiaalihuolto.

Ennenkuin sosiaalivakuutus tarkoituksenmukaisimpana huoltomuotona on saavuttanut täyden tehonsa, tarvitsee osa väestöstä välttämättä taloudellista, terveydellistä sekä henkistä tukea joko avo- tai laitoshuoltona. Määrätietoisesti on pyrittävä sopivan ohjauksen ja avun turvin ennakolta ehkäisemään yhteiskunnan jäsenen joutuminen pysyvästi huollon varaan. Ennen muuta on invaliideiksi joutuneita autettava sekä taloudellisesti että henkisesti.

Irtolaisten ja alkoholistien huoltoa on kehitettävä saatujen kokemusten pohjalla. Lääkintöhuollon tarjoamia mahdollisuuksia on heidän kohdallaan täysin määrin käytettävä hyväksi.

Viime aikoina voimaan tulleiden monien suurten sosiaalisten uudistusten tarkoituksenmukaista toteuttamista silmällä pitäen on huoltotyöntekijäin perus- ja

jatkokoulutusta kehitettävä. Erityistä huomiota on tällöin kiinnitettävä heidän valmentamiseensa ennakolta ehkäisevää ja omatoimisuutta edistävää huoltotyötä varten.

Rikollisuuden vastustamisessa on ratkaiseva merkitys rikoksenteekijäin ja erityisesti nuorten lainrikkojain valvonnalla ja jälkihuollolla. Heidän työhönsijoitustaan ja kaikinpuolista sopeutumistaan yhteiskuntaan on edistettävä.

Kansalaisissa on pyrittävä lujittamaan omakohtaisen vastuun tuntoa vastapainoksi sille hengelle, joka kaikessa vetoaa yhteiskunnan apuun ja siten keinotekoisesti lisää sosiaalisen huollon tarvetta.

Sosiaalihuollossa on erityistä huomiota kiinnitettävä ennakolta ehkäisevään, omatoimisuutta edistävään ja vastuuntuntoa lisäävään toimintaan.

Yleiselle invaliidihuollolle on omistettava riittävää huomiota.

Irtolais- ja alkoholistihuolto on kehitettävä nykyistä tehokkaammaksi.

Nuorten rikoksenteekijäin valvontaan ja jälkihuoltoon on kohdistettava huomiota.

Huoltotyöntekijäin koulutuksesta on huolehdittava.

Terveydenhoito.

Maamme terveyden- ja sairaanhoito on äskettäin hyväksytyjen uusien lakien vaikutuksesta suuresti kehittynyt. Sodanjälkeisellä kuntien ja vapaiden kansalaisjärjestöjen yhteistyöllä on rakennettu lukuisa joukko terveystaloja ja perustettu uusia erikoissairaaloita.

Tuberkuloosin ja sukupuolitautilien torjunnassa on suuresti edistytty. Käynnissä olevia toimenpiteitä on edelleen tehokkaasti jatkettava. Tuberkuloottisten jälkihuoltoon on kiinnitettävä tarpeellista huomiota. Lähimpiä suuria tehtäviä terveydenhoidon alalla on kansakunnan elinvoimaa uhkaavien syöpä- ja reumasairauksien tutkiminen ja vastustaminen. Suuren keskussairaalaohjelman toteuttamisen ohella on erikoissairaaloiden aikaansaamista kiirehdittävä sitä mukaa, kuin rakennustoiminnan yleinen kiireellisyysjärjestys sen sallii.

Edessäolevan laajan ohjelman toteuttaminen edellyttää ennen muuta lääkäri- ja sairaanhoitajakunnan tehokasta kouluttamista huomioonottaen tällöin eri tehtävien asettamat vaatimukset. Sairaanhoidajien palkkaus- ja työolot on kehitettävä sellaisiksi, että alalle saadaan päteviä henkilöitä riittävästi.

Terveyden- ja sairaanhoidon kehittämistä on suunnitelmallisesti jatkettava.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä syöpä- ja reumasairauksien tutkimiseen ja vastustamiseen.

Koulutus- ja työoloja sekä palkkausta kehittämällä on pidettävä huolta pätevän neuvonta- ja hoitohenkilökunnan saamisesta terveyden- ja sairaanhoidon eri tehtäviin.

Kansan raittius.

Alkoholijuomien ja huumausaineiden käyttö on syynä moniin yhteiskunnallisiin epäkohtiin ja siveellisten käsitysten hölymiseen. Sentähden on tarmokkaasti pyrittävä siihen, että niiden käyttö supistuu niin pieneksi kuin mahdollista ja niiden turmiolliset seuraukset vähenevät. Aatteellista raittiustyötä on entisestään syvennettävä. Yhteiskunnan on erityisesti tuettava alkoholisteihin kohdistuvaa vapaaehtoista auttamistyötä. Alkoholilainsäädännön kehittämisessä on pyrittävä kansanraittiuden edistämiseen.

Rinnan tehokkaiden lainsäädännöllisten toimenpiteiden kanssa on kansan yleinen mielipide saatava voimakkaasti nousemaan ns. rattijuoppoutta vastaan.

Aatteellista raittiustyötä on tuettava yhteiskunnan taholta erityisesti nuorison keskuudessa.

Raittiustyöhön alkoholistien keskuudessa on kiinnitettävä huomiota.

Rattijuoppoutta vastaan on sekä lainsäädännöllisin että aatteellisin keinoin voimakkaasti taisteltava.

Kristillinen kirkko.

Kansallinen kokoomus on vakuuttunut siitä, että kristillinen elämänkatsomus on välttämätön kansamme voimakkaan ja terveen kehityksen edellytys. Mitä tehokkaimmalla tavalla se edistää kansallista eheyttä ja yhteiskunnallista edesvastuuntuntoa. Suomen kansankirkko on juurruttanut kristillistä elämänkatsomusta kansamme ja sen vaikutus on mitä suuriarvoisin.

On välttämätöntä että valtiovalta myönteisesti suhtautuu kirkkoon antaen sen työlle tarpeellista tukea. Kansamme kristillis-siveellistä elämänperustaa repivää toimintaa on tarmokkaasti vastustettava.

Kirkon ja valtion yhteys sellaisena kuin se meillä esiintyy on suotuisan kehityksen tulos. Tämän vuoksi se molemmille hyödyllisenä on säilytettävä ja kansankirkollemme sen varsinaisessa tehtävässä taattava toimintavapaus.

Kansa- ja oppikouluissa on ehdottomasti säilytettävä uskonnonopetukselle riittävä tuntimäärä. Vireillä olevassa koululain-säädännön uudistuksessa on valvottava, että tämä Suomen vakavamielisen väestön laajojen rivien yksimielinen toivomus otetaan huomioon.

Kristillistä kirkkoa, joka varsinaista tehtäväänsä suorittaessaan samalla edistää kansamme eheytymistä, yhteiskunnallisen vastuuntunnon lisääntymistä, sosiaalisten epäkohtien poistamista ja rikollisuuden vastustamista, on tuettava ja sen toimintaa kehitettävä.

Kansankirkollemme on taattava toimintavapaus, sen yhteys valtion kanssa sellaisena kuin se meillä esiintyy molemmille hyödyllisenä säilytettävä ja kirkon toiminnan taloudellinen pohja turvattava.

Uskonnonopetusta ei kouluissa ole vähennettävä.

Yleinen kulttuuripolitiikka.

Kansallinen sivistys on kansakunnan olemassaololle ensiarvoisen tärkeä. Se on myös kansakunnan itsenäisen valtiollisen elämän varmin perustus. Sen vuoksi työ kansallisen kulttuurin lujittamiseksi ja kehittämiseksi on nykyisenä ajankohtana entistäkin merkityksellisempää. Valtiovallan on harjoitettava kansallisiin sivistysperinteihimme pohjautuvaa kulttuuripolitiikkaa, jonka päämääränä tulee olla kansakunnan henkisten voimien mahdollisimman tarkoituksenmukainen käyttäminen suomalaisen sivistyksen kaikinpuoliseksi kohottamiseksi.

Korkeakoulujen työtä ja tieteellistä tutkimusta on edistettävä ja huomiota kiinnitettävä tasapuolisesti sekä humanistisiin että luonnontieteellisiin aloihin. Tärkeänä on myös pidettävä niiden alojen kehittämistä, joilla suoritettu työ palvelee käytännöllistä toimintaa. Maan koululaitos on kokonaisuudessaan saatava järjestetyksi niin, että ammatillisia oppilaitoksia voidaan entisestään tuntuvasti lisätä. Samalla on pidettävä huolta siitä, että ammatillisten oppilaitosten oppilaat saavat tilaisuuden jatkaa opintojaan korkeimmissa oppilaitoksissa. Myös vapaata luovaa kulttuurityötä kirjallisuuden ja taiteen eri aloilla on riittävästi tuettava.

Korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten työskentelyä haittaa suuresti niiden opettajien riittämätön palkkaus. Siitä on ollut seurauksena, etteivät nämä voi kokonaan omistautua tieteelliseen tutkimustyöhön tai opettajatoimintaan, vaan on heidän pakko suorittaa muita ansiotöitä. Tämän epäkohdan poistamiseksi olisi opettajien palkkausta huomattavasti korotettava. Tieteellistä työtä ja taiteen harjoittamista on tuettava myös siten, että pidetään huolta tähän tarvittavien tutkimuslaitosten ja muiden työskentelymahdollisuuksien kehittämisestä tarkoitustaan vastaavalle tasolle.

Monen lahjakkaan opiskelijan on mahdotonta harjoittaa korkeampia opintoja siitä syystä, että häneltä puuttuvat tarvittavat varat. Sen vuoksi on välttämätöntä, että vähävaraisille lahjakkaille opiskelijoille, ylioppilaille sekä oppikoulujen ja ammattioppilaitosten oppilaille turvataan mahdollisuus opintojen harjoittamiseen. Täten valmistetaan kaikille yhteiskuntapiireille samanveroiset edellytykset korkeamman sivistyksen saamiseen. Myöskin nuoria lahjakkaita kirjailijoita ja taiteilijoita on avustettava valtion toimesta.

Valtiovallan on harjoitettava kulttuuripolitiikkaa, jonka päämääränä on oleva kansakunnan henkisten voimien tarkoituksenmukainen kehittäminen ja käyttäminen.

Oppi- ja ammattikoulut on saatettava maan henkisiä ja taloudellisia tarpeita vastaavaan suhteeseen.

Opettajien palkat korkeakouluissa ja muissa oppilaitoksissa on korotettava heidän koulutustaan ja asemaansa vastaavalle tasolle.

Lahjakkaiden vähävaraisten opiskelijoiden opintoja on tarkoituksenmukaisesti autettava ja kyvykkäiden tieteen- ja taiteenharjoittajien työtä on riittävin apurahoin tuettava.

Tieteellistä tutkimustyötä ja taiteen harjoittamista on tuettava kehittämällä tutkimuslaitoksia ja näiden alojen työskentelyolosuhteita nykyistä tyydyttävämmälle tasolle.

Oppikoulun kehittäminen.

Oppikoulun uudistaminen on ollut vireillä maassamme jo usean vuosikymmenen ajan. Uudistuspyrkimykset ovat kohdistuneet sekä ulkonaiseen rakenteeseen että opetukselliseen sisältöön, mutta eivät ole johtaneet sanottaviin käytännöllisiin tuloksiin. Oppikoulut ovat rakenteeltaan varsin erilaisia, josta on seurauksena m.m. se haitta, että siirtyminen koulusta toiseen tuottaa asianomaiselle oppilaalle vaikeuksia. Yhteys muihin koulumuotoihin, varsinkin ammatillisiin, on puutteellinen. Opetus on jatkuvasti liian teoreettista, oppiaineet moninaisia ja turhan painolastin rasittamia. Sen vuoksi oppikoulu olisi järjestettävä sellaiseksi, että se niin ulkonaisen rakenteensa kuin opetuksellisen sisältönsäkin puolesta luontevasti niveltyy koko koulujärjestelmään. Opetustyössä on oppikoulussakin kiinnitettävä entistä enemmän huomiota luonteenkasvatukseen.

Mahdollisuuksien mukaan on valtiovallan toimesta varattava tilaisuus oppikouluopinnoihin henkilöille, joilla on kykyä ja harrastusta niiden harjoittamiseen. Varallisuus tai yhteiskunnallinen asema ei saa olla esteenä lahjakkaiden kansalaisten edistymiselle myös tällä alalla. Mikäli jo varttuneeseen ikäkauteen ehtineet henkilötkin haluavat osallistua oppikouluopintoihin, on heille, sopivalla tavalla varattava siihen tilaisuus.

Oppikoulu voi menestyksellisesti täyttää tehtävänsä vain siinä tapauksessa, että on käytettävissä pätevä ja alaansa innostunut opettajakunta. Sen vuoksi on kiinnitettävä tarkkaa huomiota opettajain valmistukseen ja heidän taloudellisen asemansa parantamiseen. Viime aikoina ovat opettajain palkat jääneet siinä määrin heikoiksi, että heidän on ollut pakko hankkia itselleen sivuansioita, vahingoksi varsinaiselle opetustyölle. Yksityisoppikoulut, jotka ovat oleellinen osa oppikoulujärjestelmässämme suorittavat suuriarvoista sivistyksellistä työtä, mutta niiden taloudellinen asema on jatkuvasti heikko, minkä vuoksi valtiovallan on niitä riittävästi tuettava.

Oppikoulu on järjestettävä sellaiseksi, että se säilyttämällä nykyisestä koulusta kaiken, jonka käytäntö ja kokemus on osoittanut elinkelpoiseksi, ulkonaisen rakenteensa ja opetuksellisen sisältönsä puolesta luontevasti niveltyy koko koulujärjestelmään.

Valtiovallan toimesta on mahdollisuuksien mukaan koetettava varata tilaisuus oppikouluopintojen harjoittamiseen kaikille niille kansalaisille, joilla on siihen kykyä ja harrastusta.

Opettajain valmistukseen ja heidän taloudellisen asemansa parantamiseen on kiinnitettävä vakavaa huomiota. Yksityisoppikouluja on valtion riittävästi tuettava.

Ammattiopetus.

Kansamme taloudellisen tilan kohottaminen ja hyvinvoinnin saavuttaminen on perustettavissa vain yksilöitten työhön. Työ-saavutuksissa on ammattitaidolla sekä laatuun että määrään nähden aivan ratkaiseva osuus. Sekä yhteiskunnan että tuotantotoiminnan taholta on tämän vuoksi tehtävä kaikki, mitä voidaan ammattitaidon kohottamiseksi. Tiukankin taloudellisen tilanteen vallitessa on kiinnitettävä myös tarvittavat varat koulujen perustamiseen, työpajojen kunnostamiseen ja opettajien palkkaamiseen.

Erityisesti nuorison oma etu vaatisi ammatinvalintaikään tulevia nuoria nykyistä monin verroin suuremmassa määrin hakeutumaan eri alojen ammatillisiin kouluihin, mutta koulujen vähyys asettaa tässä ankaran rajoituksen. Kun ammattitaito sekä tuotannollisen toiminnan että yksilön oman edun kannalta on mitä tärkeintä, olisi päästävä siihen, että

kaikille niille, joiden työssä edellytetään ammattitaitoa työskentelivätpä he sitten niillä alalla hyvänsä; voitaisiin antaa sen mukainen koulutus. Eri alojen ammatillisia kouluja olisi siten perustettava huomattavasti nykyistä runsaammin.

Tällä hetkellä, jolloin on selvästi nähtävissä, että maamme elinkeinoelämä on muuttumassa yhä teollisuusvaltaisemmaksi, on nimenomaan tämän alan ammattikasvatukseen kehittämiseen ja uudistamiseen kiinnitettävä riittävää huomiota. Suuremmille kaupunki- ja kauppalakunnille olisi asetettava suoranaisia velvoituksia riittävän suurten ja tarkoituksenmukaisten ammattikoulujen perustamiseen ja ylläpitämiseen.

Teollisuuden työvoimatarpeen lisääntymisen ja maaseudun syntyväisyyksenemmyyden vuoksi tapahtuu maassamme myös tarpeellisenä pidettävää väestön siirtymistä maaseudulta kaupunkeihin ja asutuskeskuksiin. Myös tämän nuorison osan ajoissa tapahtuvasta ammattikoulutuksesta olisi huolehdittava. Tässä suhteessa myös valtiolla on oleva vastuuta ammattikoulujen perustamisessa, samalla kun kuntien ja yksityisten tuotantolaitostenkin, joiden etuun ammattitaidon edistyminen liittyy, tulee osallistua koulutuskustannuksiin. Teknillisten ammattikoulujen lisääntyessä on yhä suurempi huomio kiinnitettävä myös tulevien opettajien sekä ammatilliseen että pedagogiseen valmennukseen. Pysyvä opettajain valmistuslaitos näitä ammattikouluja varten on kiireellisesti aikaansaatava.

Maatalouden alalla on tuotannon tehostaminen omavaraisuuden saavuttamiseksi yhtä tärkeitä kuin teollisuudenkin. Myös tällä alalla takaa ammatin tietopuolinen ja käytännöllinen hallinta paljon suuremmat onnistumisen mahdollisuudet kuin esim. yksinomaan useidenkin vuosien varrella hankittu pelkkä käytännön kokemus. Maatalouden alalla on nykyisissä tämän alan ammattikouluissa voitu jakaa tietoutta korkeintaan kuudennelle osalle maatalousalalle antautuvista. Niinkuin teollisuuden, tarvitaan siis maataloudenkin alalle runsaasti lisää ammatillisia kouluja. Paitsi suoranaisten ammattitiedon jakamisessa on näillä kouluilla tehtävänsä myös terveesti ajattelevan maatalousväestön juurruttamisessa kotipaikalleen.

Kotitaloutta on kehitettävä niin, että sen piirissä suoritettava työ helpottuu ja työmäärä vähenee. Jokaisen naisen tulisi saada kotitalousalan ammattiopetusta.

Samalla kun nuorisolle entistä enemmän varataan tilaisuutta koulumuotoiseen ammattiin valmistumiseen, on pidettävä huolta myös siitä, että nuoret tulevat saamaan kykyjensä ja taipumustensa mukaista koulutusta. Tämän saavuttamiseksi on yleinen ammatinvalinnan ohjaustoiminta välttämätöntä. Tässä toiminnassa on luonnollisesti paitsi nuorten harrastusaloja, kykyjä ja taipumuksia, myös otettava huomioon heidän mahdollisuutensa sijoittua tulevaa koulutustaan vastaaviin elämäntehtäviin. Yleiseen ja ammatilliseen koululaitokseen läheisesti liittyvän ammatinvalinnan ohjauksen tulee myös siten olla yhteistyössä työmarkkinatutkimuksen ja suoranaisten työnvälitystoiminnankin kanssa.

Nuorison etu vaatii myös, että ammatillisen alan oppilaitoksissa voidaan jatkuvasti siirtyä asteelta toiselle ja että korkeakouluun pääseminen ammattikoulutietä tulee mahdolliseksi muillakin kuin teknillisen opetuksen alalla.

Nuorison ammattikasvatusta on kehitettävä perustamalla riittävästi maan talouselämän tarpeita vastaavia ammattioppilaitoksia.

Teknillisten ammattikoulujen opettajavalmistus on kiireellisesti saatettava tyydyttävälle kannalle.

Kotitaloudessa suoritettavan työn kehittämiseen ja alan opetukseen on kiinnitettävä huomiota.

On luotava yhtenäinen toiminta nuorison ammatinvalinnan ohjauksen toteuttamiseksi siten, että siinä yhtäaikaisesti otetaan huomioon ohjattavien nuorten kyvyt ja taipumukset ja heidän sijoittumismahdollisuutensa työmarkkinoille.

Kansanopetus ja vapaa kansansivistystyö.

Yleisen oppivelvollisuuden toimeenpanemisella on kansamme kaikki kerrokset saatettu osalliseksi jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle välttämättömäksi katsottavasta tiedollisesta sivistyksestä. Kansanopetuksen tehostamiseksi on edelleenkin työskenneltävä, niin että se yhä suuremmissa määrässä luo pohjan kasvattiensa vastaiselle ammatin harjoittamiselle ja heidän osanotolleen yhteiseen kansalaiselämään. Jotta opettajain pätevyystaso saataisiin pysymään riittävän korkeana, on heidän taloudellinen asemansa turvattava. Erityisesti on huolehdittava syrjäkulmien ja rajaseutujen opettajatarpeen tyydyttämisestä.

Kansakoulu on kansamme valtavasti suurimman osan ainoa koulu. Sen vuoksi sen on edistettävä niitä tarkoituksia, jotka palvelevat kansamme laajojen kerrosten sivistystarpeita. Kansakoulun itsenäinen luonne on säilytettävä, ja tältä pohjalta on sen kehitystä edistettävä, niin että se voi palvella varsinaista tarkoitustaan ja antaa oppikoulun ulkopuolelle jääville laajoille kansalaispiireille sellaisen yleissivistyksen, jota jokainen tarvitsee harjoittaakseen yhteiskunnassa hyödyllistä työtä ja suorittaakseen elämäntehtävänsä omassa ammatissaan.

Yhteiskuntaelämän yhä kehittyessä on kaikille kansalaisille varattava mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen myöhemmälläkin iällä kuin oppivelvollisuusajana. Varttuneen nuorison ja aikuisten keskuudessa tehtävällä vapaalla kansansivistystyöllä on maassamme jo vanha perusta. Aina kansallisen herätyksen ajoista lähtien on sille tunnustettu tärkeä sija, ja sen merkitys kansallisessa ja valtiollisessa herätystyössä sekä itsenäisyystahdon luomisessa on ollut erinomaisen suuri. Nykyisissä oloissa, jolloin kaikkien kansalaisten mahdollisuus ottaa osaa valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen elämään edellyttää entistä suuremmissa määrässä omakohtaista harrastusta yhä syventyvän kansalaistietoisuuden saavuttamiseksi, on tätä tarkoitusta tavoittelevalla kasvatuksella erittäin kantava merkitys.

Sen vuoksi on tärkeätä, että vapaan kansansivistystyön erilaisia toimintamuotoja, kuten kiinteitä oppilaitoksia, kirjastoja luentotoimintaa, itseopiskelua, kasvatustehtäviä yhdistyksissä j.n.e. tuetaan niiden toimintaa kehittämällä ja laajentamalla sekä soveltamalla niiden käytettäväksi myöskin uusimpia teknillisiä saavutuksia. Tällä tavoin kehitettynä sekä määrätietoisesti keskitettynä vapaa kansansivistystyö on rakentava ja valtiota lujittava tekijä, jota valtiovallan puolestaan on tehokkaasti vahvistettava.

Yleistä kansanopetusta on kehitettävä silmälläpitäen sitä, että kansakoulu kansamme laajojen piirien ainoana koulumuotona säilyttää itsenäisyytensä.

Yhteiskunnan perusteita lujittavaa ja kansalaismieltä sekä siveellistä luonnetta kehittävää vapaata kansansivistystyötä on tehokkaasti tuettava.

Opettajien palkkausolot on järjestettävä sellaisiksi, että pystyvät henkilöt antautuvat tälle alalle ja että syrjäseutujenkin kouluille saadaan hyvät opettajat.

Työ ja työn tekijät.

Kansan hyvinvointi perustuu luonnonvarojen ja kehittyneen tuotantovälineistön ohella ennen kaikkea ihmistyöhön. Tässä on tärkeä osuutensa niinhyvin ruumiillisella kuin henkisenäkin työllä.

Työsuhteet.

Perustuslain mukaan kansalaisten työvoima on valtakunnan erityisessä suojeluksessa. Yhteiskunta- ja työrauhan lujittamiseksi on työsuhteita koskeva lainsäädäntö saatettava maan, kokonaisetua vastaavalle tasolle. On pyrittävä siihen, että työnantajain ja työntekijäin järjestöt voisivat valtion puuttumatta keskenään sopia työsuhteista ja palkkakysymyksistä.

Työolot on pyrittävä kehittämään sellaisiksi, että tapaturmien ja ammattitautien aiheuttamat vaarat saadaan supistetuiksi mahdollisimman vähäisiksi. Ammatista johtuvien tautien tutkimiseen ja vastustamiseen tulee yhteiskunnan antaa taloudellista tukea.

Pelkästään lainsäädäntötoimenpiteillä ei päästä työn arvon kunnioittamiseen, vaan sen on synnyttävä eri työpaikoilla sosiaalisesti valveutuneen työnantajan ja valistuneiden työntekijäin keskinäisen luottamuksen pohjalla. Tähän pyritessä tulevat suositeltavina keinoina kysymykseen työntekijäin viihtyisyyden sekä loma- ja Vapaa-aikojen käytön tarkoituksenmukainen edistäminen, erilaisten vapaiden harrastusten elvyttäminen työpaikan piirissä ja sitä tietä oikean yhteishengen rakentaminen.

Työnantajain ja työntekijäin keskinäistä yhteisymmärrystä on edistettävä.

Työoloja koskevaa lainsäädäntöä on kehitettävä koko yhteiskunnan parasta ajatellen.

Tapaturmien ja ammattitautien torjuntaa on jatkuvasti tehostettava.

Työntekijäin viihtyisyyttä ja työn arvon kunnioitusta on perustavana sosiaalisena tekijänä edistettävä.

Henkinen työ.

Henkisen työn merkitys on niin hyvin sivistyksellisessä, sosiaalisessa kuin taloudellisessakin suhteessa tärkeä ja nykyisessä yhteiskunnassa yhäti kasvava. On kiinnitettävä tarpeellista huomiota henkisen työn tekijäin olojen kehittämiseen. On huolehdittava siitä, että heidän palkkaustaan uudelleen järjestettäessä otetaan huomioon toimeen valmistumisen aiheuttamat kustannukset sekä heidän työnsä merkitys kansakunnalle. On pidettävä huolta siitä, että myös yksityisten palveluksessa olevat henkisen työn tekijät määrätyn iän saavutettuaan toimestaan erotessaan saavat kohtuullisen eläkkeen.

Nykyisen verotusjärjestelmän vallitessa joutuvat henkisen työn tekijät kiinteään palkan nauttijoina ankaramman verotuksen kohteiksi kuin eräät muut yhteiskuntaryhmät. Tämä kohtuuttomuus on pyrittävä mm. verotusteknillisin keinoin poistamaan.

Valtion ja kuntain virkamiehille on jo lainsäädäntöteitse järjestetty oikeus neuvotella palkkausta ja muita palvelusehtoja -koskevista kysymyksistä asianomaisten viranomaisten kanssa. Yksityisten yritysten toimihenkilöiden neuvotteluoikeutta koskeva lainsäädäntö on sitä vastoin jäänyt valmisteluasteelle. Lainsäädännössämme olisi tämä aukko saatava täytetyksi.

Henkisen työn tekijäin palkkausta on parannettava.

Verotus on pyrittävä järjestämään siten, etteivät henkisen työn tekijät joudu epäedullisempaan asemaan.

Neuvotteluoikeutta koskevaa lainsäädäntöä on siten kehitettävä, että kaikki palkkaa nauttivat henkisen työn tekijät saavat sanotun oikeuden. Nykyinen epäkohta, ettei henkisen työn tekijöille yleensä ole annettu edustusta niissä valtion elimissä, jotka käsittelevät heidän asioitaan, on poistettava.

Valtion viran- ja toimenhaltijat.

On ensiarvoisen tärkeätä, että maalla on mahdollisimman hyvä, luotettava ja lahjomaton virkamieskunta. Se asiantuntemus, minkä virkamiehet kukin erikoisalallaan omaavat, ja se harrastus ja uskollisuus, jolla he tehtävänsä suorittavat, vaikuttavat ratkaisevasti yhteiskunnan menestykselliseen toimintaan. Virkamiehistön merkitys on suuri myöskin yleisen edun puoltajana ja asiallisuuden edustajana varsinkin ristiriitaisten etu-pyrkimysten vallitessa. Viran- tai toimenhaltijain ammatillisesta ja hallinnollisesta koulutuksesta on erityisesti huolehdittava. Pätevyysvaatimukset on sovellettava tarkoin toimen laadun ja todellisen tarpeen mukaan. Puoluepoliittisten ansioiden ei ole sallittava syrjäyttää hallitusmuodossa säädettyjä virkaylennysperusteita.

Yleinen etu vaatii, että maan viran- ja toimenhaltijain palkkaus- ja muut työehdot sekä oikeudellinen asema on järjestetty heidän vastuunsa ja velvollisuuksiensa mukaisesti. Valitettavasti valtion viran- ja toimenhaltijat ovat meillä yleensä ja varsinkin viime vuosina olleet huonosti palkattuja ja jääneet yleisen palkkatason kehityksestä jälkeen. Tämä epäkohta on korjattava ja mikäli inflatorinen kehitys edelleen jatkuu ja sen johdosta suoritetaan tarkistuksia vapaassa työsuhteessa olevien työntekijäin palkoissa, on huolehdittava siitä, että samanaikaisesti tehdään vastaavat korjaukset myös valtion viran- ja toimenhaltijain palkkaukseen.

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että sosiaalipoliittiset toimenpiteet, kuten asunto- ja työpaikkaolojen parantaminen ja terveydenhoidolliset toimenpiteet ulotetaan myös viran- ja toimenhaltijoita koskeviksi.

Valtion viran- ja toimenhaltijain ammatillista ja hallinnollista koulutusta on edelleen kehitettävä.

Valtion viran- ja toimenhaltijain taloudellista asemaa on parannettava maksamalla heille sellaiset palkat, että kuhunkin tehtävään saadaan riittävän pätevää työvoimaa ja että

palkkaus on oikeassa suhteessa valmistautumiskustannuksiin, työn laatuun sekä virkaan tai toimeen kuuluvaan vastuuseen. Valtion viran- ja toimenhaltijain asunto- ja terveydenhoidollisia oloja on kehitettävä.

Kunnalliset kysymykset.

Kunnallisella itsehallinnolla on maassamme ikivanhat juuret. Sen säilyttämistä koskemattomana on kaikkina aikoina pidetty yhtenä kansalaisvapauden kulmakivistä. Tämä käsitys on Kansallisen kokoomuksen kunnallispoliittisen ohjelman lähtökohtia.

Kunnallinen itsehallinto on edelleen säilytettävä mahdollisimman laajana.

Kunnallisen itsehallinnon säilyttäminen koskemattomana ei merkitse vain sitä, että kunnille jätetään vapaus hoitaa itsehallintonsa alaan kuuluvia tehtäviä valitsemiensa omien viranomaisten kautta, vaan ennenkaikkea sitä, että kunnille taataan taloudelliset edellytykset pitää huolta asukkaistensa yhteisistä tarpeista. Tässä tarkoituksessa olisi vältettävä lainsäädännön kehittämistä sellaiseen suuntaan, että kunnille annetaan tehtäviä, jotka ovat kunnalliselle itsehallinnolle vieraita. Kuntien pakollisia tehtäviä ei olisi lisättävä sillä tavoin, että kuntien mahdollisuudet hoitaa paikallisia kunnallispoliittisia itsehallintoasioitaan tulevat rajoitetuiksi samalla kuin kuntien omien elinten harkintavapaus pienenee ja kunnat taloudellisesti joutuvat yhä enemmän riippuvaisiksi valtionavuista ja siitä seuraavasta entistä pitemmälle menevästä valtion valvonnasta.

Kun kunnille lainsäädäntöteitse on annettu uusia pakollisia tehtäviä ja entistä yksityiskohtaisemmin määrätty niille ennestään kuuluneista velvollisuuksista, ei aina ole riittävästi kiinnitetty huomiota siihen tosiasiaan, että kaikilla kunnilla ei ole samoja taloudellisia edellytyksiä huolehtia näistä tehtävistä ja velvollisuuksista. Tästä lainsäädännössä omaksutusta asenteesta on ollut seurauksena, että kysymys kunnallisen verotuksen tasoittamisesta on aika ajoin ollut käsiteltävänä samoin kuin on ollut ryhdyttävä suunnittelemaan taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden kuntien avustamista. Nämä kysymykset tulevat pysymään päiväjäjestyksessä, ellei edellä kosketeltuja näkökohtia oteta lainsäädännössä huomioon.

Kun kunnat ovat monilla aloilla ryhtyneet kunnallislaisissa edellytetyllä tavalla yhteistoimintaan ja kun lisäksi lukuisissa erikoislaeissa on määrätty muodostettavaksi erilaatuisia piirejä, joihin kunnat on velvoitettu kuulumaan, kuten keskussairaaloitten ylläpitämiseksi sekä kulkutautien ja tuberkuloosin vastustamiseksi, on otettava harkittavaksi ja selvitettäväksi, millä tavoin tarkoituksenmukaisimmin on järjestettävä sellaisten asioiden hoito, joista ei voida yksityisten kuntien puitteissa huolehtia. Kysymys ylempään asteen itsehallintoyhdyskuntien eli ns. maakuntien järjestämisestä kaipaa näin ollen selvittelyä.

Valtion ja kuntain talouden keskinäisen suhteen vastainen järjestäminen on perusteellisesti selvitettävä ja selvityksen pohjalla on vakaannutettava ne yleiset periaatteet, joita julkisten tehtävien ja menojen suorittamista koskevassa lainsäädännössä on noudatettava.

Mahdollisuuksia kuntien yhteistoiminnan laajentamiseksi on edelleen selvitettävä.

Säädettäessä lakeja, jotka sitovat kuntien varoja tai asettavat kunnille niiden varsinaisen toimialan ulkopuolella olevia tehtäviä, on meneteltävä tarpeellisella varovaisuudella.

Kunnille ei ole asetettava laissa säädettyjä, varoja kysyviä velvollisuuksia suuremmissa määrässä kuin on välttämätöntä ja kuntien talous voi kohtuudella kestää. Missä kuntien taloudellinen kantokyky ilmeisestikään ei niitä kestä, on niille suotava tarkoituksenmukaisia helpotuksia.

Kuntien on toimivaltansa rajoissa valtion suoman tuen lisäksi yhä edelleen tehokkaasti huolehdittava sodan seurauksena vaikeuksissa elävien toimeentulon parantamisesta. Kuntien on niin ikään toimivaltansa rajoissa ryhdyttävä toimenpiteisiin tässä ohjelmassa edelläesitettyjen päämäärien mukaisesti sosiaalisten tehtävien, asutus- ja asuntokysymyksien, yleisen kulttuuripolitiikan, koulutoimen, ammattiopetuksen ja vapaan kansansivistystyön kehittämiseksi paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Kuntien on omalta osaltaan jatkettava toimintaa sosiaalisten epäkohtien poistamiseksi sekä kulttuuri- ja kouluolojen kehittämiseksi.

Kun kunnallista toimintaa on edelleenkin tehostettava ja kun kunnille annettavat uudet tehtävät lisäävät niiden virkamieskuntaa, on kuntien käytettävä hyväkseen kaikkia nykyajan tarjoamia keinoja hallintonsa järkiperäistämiseksi. Kuntien on pyrittävä saamaan palvelukseensa pätevää ja koulutettua työvoimaa. Tässä tarkoituksessa on kuntien palkkapolitiikassaan otettava myös henkisen työn tekijäin edut huomioon siten, että palkat antavat kohtuullisen elintason ja vastaavat tehtävään valveutumisen aiheuttamia kustannuksia.

Kuntien on pyrittävä hallinnossaan ja talouden hoidossa mahdollisimman suureen säästäväisyyteen kiinnittäen erikoisesti huomiota siihen, että kunnallinen verorasitus pysyy kohtuuden rajoissa sekä kohdistuu tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkiin veronmaksajiin.